

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника
Тичини Дмитра Михайловича на дисертаційне дослідження
Люліна Валерія Олександровича на тему «Запобігання кримінальним
правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства
України», поданого до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної
академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі
знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми

Водопровідно-каналізаційне господарство (ВКГ) України є однією з найважливіших систем життєзабезпечення, органічною частиною сучасних міст і поселень, без яких неможливе їх існування та розвиток, до якого входять підприємства водопостачання та водовідведення (водопровідно-каналізаційні підприємства) як складова частина житлово-комунального господарства міст і селищ. ВКГ забезпечує населення та організації питною водою та поряд з цим здійснюють відведення стоків з каналізаційних об'єктів за межі міських територій.

Однак, аналіз криміногенної обстановки проведений В. О. Люліним засвідчив: «...що упродовж останніх років кількість кримінальних протиправних діянь у ВКГ сфері залишається достатньо високою з тенденцією до щорічного зростання питомої ваги тяжких та особливо тяжких в частині розмірів заподіяної ними шкоди, зокрема у 2015 р. зареєстровано 1,8 тис. кримінальних правопорушень, 2016 р. – 2,2 тис., 2017 р. – 2,0 тис., 2018 р. – 2,5 тис., 2019 р. – 2,1 тис., 2020 р. – 2,4 тис., 2021 – 2,8 тис.). У проведеному дослідженні автором встановлено, що «...у 2023 р. такий показник сягнув +31,2 % і становив 3,7 тис кримінальних правопорушень у сфері ВКГ. Серед внесених відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальні правопорушення у сфері ВКГ переважають кримінально-протиправні посягання вчинені шляхом крадіжок (23 %), шахрайства (5 %), привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (41 %), проти доквілля шляхом порушення охорони надр, вод і морів (14 %), умисне знищення або пошкодження об'єктів ВКГ (4 %). Однак, латентність кримінальних протиправних дій у сфері ВКГ складає близько 90 %» (с. 16 дисертації).

Такі негативні тенденції злочинності у сфері ВКГ пояснюються тим, що сьогодні практично немає постійного джерела фінансування, насамперед коштів на реконструкцію або будівництво систем водопостачання та водовідведення, а значна частина споруд ВКГ відпрацювала нормативний термін і потребує оновлення, зокрема заміни застарілого обладнання, капітального ремонту мереж водопроводу, що підприємства ВКГ можуть здійснити лише за рахунок надходжень за надані послуги. Варто наголосити, що умовах воєнного стану, і постійних пошкоджень унаслідок обстрілів підприємств водопостачання й водовідведення, нажалі збільшуються криміногенні явища та процеси у ВКГ.

Таким чином, тема дослідження видається актуальною в аспекті подальшого реформування й вдосконалення положень кримінального законодавства та практики його застосування, а проведене рецензування дисертації свідчить, що робота В. О. Люліна присвячена проблемам, які є витребуваними сучасністю як у теоретичному значенні, так і в правозастосовній практиці.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій В. О. Люліна відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

Робота виконана у Національній академії внутрішніх справ в рамках Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері (розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 року № 569), Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126), Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки (постанова загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ Міністерства внутрішніх справ (МВС) України від 11 червня 2020 року № 454), Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 роки (рішення Вченої ради від 26 грудня 2017 року, протокол № 28) та на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 листопада 2020 року, протокол № 23).

Основні положення дисертації опубліковано в семи наукових працях, серед яких чотири статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та міжнародних наукометричних баз, дві статті – у збірниках тез наукових доповідей. Вони відображають наукову новизну обраної В. О. Люліним теми.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Дисертація є одним з перших монографічних досліджень, в якому на основі комплексної кримінологічної характеристики та вивчення слідчої і судової практики запропоновано шляхи запобігання кримінальним правопорушенням у сфері водопровідно-каналізаційного господарства, У роботі обґрунтовано низку нових концептуальних положень, висновків і рекомендацій.

Ціла низка результатів і висновків, які з них слідує були отримані вперше і мають достатній ступінь наукової новизни. Вперше розроблено наукові основи кримінологічної методики запобігання кримінальним правопорушенням

у сфері ВКГ, що ґрунтується на кримінально-правових (відповідно до ст. 185, 191, 240, 243, 270-1, 358, 361, 364–369-2 КК України) і кримінологічно значущих (стан, тенденції, детермінанти, особа правопорушника) критеріях, зв'язок яких у процесі діяльності правоохоронних органів та їх взаємодії з контрольно-ревізійними суб'єктами, визначає специфіку запобігання на загальносоціальному та спеціально-кримінологічному рівнях за допомогою гласних (процесуальних) і негласних (оперативно-розшукових) засобів і методів.

Також надана типологія правопорушників, які причетні до вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах ВКГ за службово-рольовими функціями. Автором визначено інструментарій спеціально-кримінологічної діяльності з виявлення кримінальних правопорушень у сфері ВКГ, а саме: заходи пошукової діяльності – непроцесуальні заходи, що не потребують погодження з прокурором або отримання дозволу суду, не обмежують конституційні права і свободи громадян, здійснюються працівником правоохоронного органу, спрямовані на отримання кримінологічної інформації про можливе вчинення протиправного діяння; метод пошукової діяльності – це маючий чітко виражену кримінологічну спрямованість спосіб пізнання об'єктивної істини про кримінальне правопорушення (детермінанти, особи (-іб), організовані групи) та первинної інформації про ознаки злочинних дій уповноваженим суб'єктом, діяльність якого має спеціальну систему правового регулювання; запобіжна дія – це алгоритмізований спосіб пізнавально-запобіжної діяльності суб'єкта пошуку, що у комплексі з тактичними прийомами забезпечує отримання кримінологічної інформації про латентне кримінальне правопорушення.

Запропоновані шляхи взаємодії правоохоронних та контрольно-ревізійних органів в частині залучення до запобігання кримінальним правопорушенням у сфері ВКГ спеціалістів різного профілю (бухгалтерів, аудиторів, ревізорів, економістів тощо) для отримання необхідних консультацій, а також спільне погодження проведення позапланової ревізії підприємства ВКГ чи перевірки строків її проведення та дати початку, спрямованої на виявлення, вилучення та дослідження документів з ознаками розрахунку.

Результати дисертаційного дослідження опубліковані в фахових виданнях України, а також представлені у вигляді доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях і круглих столах Публікації повністю відповідають предмету дослідження і вирішують завдання, що були поставлені в дисертації. Отримані висновки й результати автора з відповідної тематики були впроваджені в ряді профільних університетів і інститутів України. Таким чином дисертаційне дослідження Люліна Валерія Олександровича виконане на високому науково-методичному і методологічному рівнях.

Результати і положення дисертації, які виносяться на захист відповідають всім вимогам положення на здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими та логічними, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків досліджень дисертаційної роботи Люліна Валерія Олександровича не викликають жодних зауважень. Вони логічно витікають з тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях автора, зібраних матеріалах, їх аналізі та узагальненні. Подані пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України оформлені належним чином, мають важливе теоретичне та практичне значення. Висновки дисертаційної роботи логічно витікають із отриманих результатів, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Емпіричну базу дослідження становлять зведені дані вивчення 256 кримінальних проваджень відкритих за ст. 185, 191, 240, 242, 243, 364-369-2 КК України упродовж 2015–2023 рр. з усіх областей країни; узагальнені результати опитувань 83 прокурорів, 90 слідчих та 125 оперативних працівників Національної поліції у Дніпропетровській, Житомирській, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях); 280 працівників ПРАТ «Київводоканал», КП «Дніпроводоканал», «Інфоксводоканал» (м. Одеса), ЛМКП «Львівводоканал», КП «Харківводоканал»; аналітичні узагальнення МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України, матеріали підприємств ВКГ, міських та обласних державних адміністрацій; а також результати значного досвіду роботи автора безпосередньо на підприємствах водопостачання та водовідведення різного управлінського рівня.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Результати дослідження, що виносяться на захист, отримані завдяки всебічному використанню комплексного підходу, який передбачає поєднання низки різноманітних методів наукового пізнання – загальнонаукових (абстрагування, моделювання, узагальнення, індукція і дедукція, аналіз і синтез та ін.) та спеціальних методів, зокрема: історико-правовий – під час з'ясування стану наукових досліджень; нормативно-правовий – для генези правової регламентації діяльності підприємств ВКГ, процесу водопостачання та водовідведення, аналізу законодавчих та відомчих нормативно-правових актів з питань функціонування сфери ВКГ в умовах сучасності; формальної логіки – для виявлення особливостей розуміння специфіки кримінально-правової охорони суспільних відносин, що виникають унаслідок порушення діяльності підприємств ВКГ; системний – у процесі виокремлення та надання характеристики елементів предмету дослідження, обрання запобіжних заходів впливу та вироблення ефективних шляхів взаємодії правоохоронних та контрольно-ревізійних органів; моделювання – при формулюванні концептуального бачення напрямів загальносоціального запобігання, розробці

спеціально-кримінологічних заходів запобігання, а також пропозицій щодо удосконалення такої діяльності та практики її застосування; контент-аналізу – під час опрацювання матеріалів правоохоронних органів за окремими кількісними та якісними параметрами з подальшою інтерпретацією одержаних результатів у дисертаційній роботі; соціологічні (анкетування, інтерв'ювання, спостереження) – з метою вивчення думок різних категорій респондентів з проблемних питань дослідження та з'ясування соціальної результативності кримінологічних заходів; статистичні – для аналізу зібраних емпіричних даних, а також офіційної статистичної звітності.

Методологічні підвалини таких досліджень, як аргументується у роботі, мають передбачати раціональне поєднання емпіричних та теоретичних методів. Адже перші є ефективними знаряддями отримання й підтвердження лише фактичної інформації (тобто такої, що пов'язана з конкретними ситуаціями, подіями, обставинами тощо). Для обґрунтування ж загальних положень чи висновків доцільно застосовувати інструментарій теоретико-критичного аналізу, що базується на закономірних принципах побудови аргументаційних процедур. Тим самим забезпечуватиметься принциповий характер таких висновків, який неможливо обґрунтувати виключно емпіричними спостереженнями окремих явищ чи шляхом статистичних досліджень.

Проведене дослідження дозволило автору вирішити низку теоретичних та практичних проблем запобігання кримінальним правопорушенням у сфері ВКГ на основі наданої кримінологічної характеристики.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Сформульовані і аргументовані у дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі можуть бути використані в:

– діяльності правоохоронних органів – при розробленні й удосконаленні відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів, підготовці методичних рекомендацій з питань організації запобігання кримінальним правопорушенням на підприємствах ВКГ (акти Головного слідчого управління Національної поліції України від 30 вересня 2023 р.; Бюро економічної безпеки України від 17 жовтня 2023 р.);

– освітньому процесі – під час підготовки лекцій, навчальних і практичних посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з кримінології, кримінального права, кримінального процесуального права, оперативно-розшукової діяльності, а також при проведенні різних видів занять із відповідних дисциплін у процесі підготовці бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації працівників Національної поліції (акт Національної академії внутрішніх справ від 14 серпня 2023 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота Валерія Олександровича Люліна складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (231 найменування на 24 сторінках) та чотирьох додатків на 16 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 262 сторінки, із них основний текст дисертації – 207 сторінок.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами. У вступі визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено актуальність вибраної теми, зазначені особисті внески дисертанта та інформацію про апробацію дисертації на профільних заходах.

У розділі 1 «Теоретичні засади запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства України» проведено періодизацію розвитку наукових знань щодо запобігання кримінальним правопорушенням у сфері комунального господарства з виокремленням «радянського», «перехідного» та «сучасного» періодів й надано поняття кримінальних правопорушень у сфері водопровідно-каналізаційного господарства як протиправних суспільно небезпечних діянь, що: посягають на суспільні відносини пов'язані з виробництвом, обміном, розподілом і споживанням водних ресурсів та об'єктів водокористування, водопостачання, водовідведення; завдають шкоди комунальним відносинам, підгрунтям яких є охоронюваний законом інтерес громадян, суб'єктів господарювання і держави; вчиняються особами, які здійснюють водопровідно-каналізаційну діяльність, включені в систему комунальних відносин, або іншими особами, які формально перебувають поза сферою водопровідно-каналізаційного господарства, проте фактично здатні впливати на прийняття управлінських рішень; не мають насильницького спрямування, вчиняються переважно шляхом розкраданням з порушенням охорони надр, вод, морів, умисним знищенням або пошкодженням об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства та службових зловживань, основою яких зазвичай є корисна мета.

Здійснена систематизація кримінальних протиправних посягань у сфері водопровідно-каналізаційного господарства: *загальні*: кримінальні правопорушення проти власності (ст. 185, 190 Кримінального кодексу України), у тому числі вчинені шляхом привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 Кримінального кодексу України), проти довілля шляхом порушення охорони надр (ст. 240 Кримінального кодексу України), вод (ст. 242 Кримінального кодексу України) і моря (ст. 243 Кримінального кодексу України), умисне знищення або пошкодження об'єктів водопровідно-каналізаційного господарства (ст. 270-1 Кримінального кодексу України); *предикатні-службові* пов'язані з наданням послуг водопостачання і водовідведення (ст. 358, 361, 364–369-2 Кримінального кодексу України).

У розділі 2 «Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства України» виокремлені фактори детермінації кримінальних правопорушень у сфері водопровідно-каналізаційного господарства (нормативно-правові; соціально-економічні; організаційно-управлінські; технічні), які розглянуто через встановлення факторів, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень у сфері власності, проти докільля у поєднанні зі службовими зловживаннями (корупційні діяння) за рівнями: державний – соціальні явища і процеси, що обумовлюють вчинення кримінальних правопорушень у сфері водопровідно-каналізаційного господарства та є похідними від економічних та корупційних причин і умов злочинності у країні; стратегічний – притаманні саме соціально-побутовій сфері з надання послуг населенню; оперативний (індивідуальний) – причини і умови, які безпосередньо вплинули на поведінку суб'єкта водопровідно-каналізаційного господарства й зумовили вчинення ним кримінального протиправного діяння;

Надана типологія правопорушників, які причетні до вчинення кримінальних правопорушень на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства за службово-рольовими функціями: особи з стажем роботи в галузі ЖКГ або галузях господарювання (керівники, організатори злочинних груп); особи підприємств «Водоканал», які, зловживаючи службовим становищем, вчиняють правові дії з виокремленням корисливого (послідовно-корисливий, нейтрально-корисливий), негативного, легковажного типів; особи, які надають юридичні послуги, що мають значення для підготовки, учинення та приховування кримінальних правопорушень (нотаріуси, аудиторі, ревізори); особи наділені керівними повноваженнями підприємств водопровідно-каналізаційного господарства (директора, начальники, бухгалтери), які виконують окремі допоміжні функції, безпосередньо не беручи участі в злочинній схемі; особи (фахівці), яких залучають для використання знань у галузі водопровідно-каналізаційного господарства (при тендерних закупівлях, оцінки майна, оцінки вартості робіт) або фінансових операцій (з метою фальсифікації документів, втручання в роботу комп'ютерних мереж тощо); службові особи органів місцевого самоврядування, контролюючих і правоохоронних органів, які забезпечують прикриття протиправної діяльності.

Розділ 3 «Заходи запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства України» присвячений особливостям запобігання таким кримінальним правопорушенням.

У рамках загальносоціальних заходів запобігання запропонований – План заходів щодо запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства на 2025–2030 рр. за напрямками інформаційне, аналітичне, контрольне та ревізійне забезпечення, які включають в себе найбільш важливі: моніторинг, аналіз змін характеру протиправних дій та їх причин на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства; обрання дієвих тактичних заходів впливу на протиправні діяння з урахуванням військових, економічних, соціальних умов, стану водопровідно-каналізаційного господарства, правоохоронних можливостей; вжиття заходів щодо мінімізації

розкрадань, зловживань, необережних дій та ін.; шляхи залучення населення, громадських організацій і рухів; критичну оцінку результатів роботи та коригування заходів запобігання; моніторинг прозорості прийнятих управлінських рішень, а також доходів та витрат керівних, відповідальних службових осіб.

Проведений кримінологічний аналіз комплексу повноважень (компетенцій) окремих суб'єктів запобігання правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства: органи загальнодержавного (Кабінет Міністрів України, Мінрегіон України – суб'єкти формування та прийняття стратегічних рішень) та регіонального рівня (підприємства централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, підприємства водопровідної та каналізаційної мережі, підприємства питного водопостачання та централізованого водовідведення – суб'єкти реалізації), правоохоронні органи та громадськість (Національна поліція, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки, громадські організації – суб'єкти охорони);

Визначено інструментарій спеціально-кримінологічної діяльності з виявлення кримінальних правопорушень у сфері водопровідно-каналізаційного господарства, а також запропоновані шляхи взаємодії правоохоронних та контрольно-ревізійних органів в частині залучення до запобігання кримінальним правопорушенням у сфері водопровідно-каналізаційного господарства спеціалістів різного профілю (бухгалтерів, аудиторів, ревізорів, економістів тощо) для отримання необхідних консультацій, а також спільне погодження проведення позапланової ревізії підприємства водопровідно-каналізаційного господарства чи перевірки строків її проведення та дати початку, спрямованої на виявлення, вилучення та дослідження документів з ознаками розрахунку: вартості основних фондів; поточних витрат; витрат на сировину і матеріали (реагенти); витрат на паливо і енергію на технологічні цілі; витрат на основну і додаткову заробітну плату; витрат на відрахування на соціальне страхування; витрат на утримання і експлуатацію устаткування; загальновиробничих витрат; річних поточних витрат та собівартості 1м³ води, осаду; основних показників ефективності основних фондів і оборотних коштів; розмірів платежів за скид осаду; розміру відшкодування збитку; розміру загального економічного збитку; розміру завданих збитків навколишньому середовищу.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Отримані результати дисертаційного дослідження Люліним Валерієм Олександровичем щодо запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства України рекомендуються для використання у діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідних розробках установ й організацій, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень по даному напрямку.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу В. О. Люліна, необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. Автор фрагментарно розглядає та аналізує категорію «кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень», зробивши акцент лише на її елементно-компонентному складі, хоча виходячи зі змісту розділів дисертації саме вона є предметом і основним результатом дослідження. Сьогодні у кримінології, немає ясності в питаннях, чи є кримінологічна характеристика продуктом практичної діяльності із виявлення та розслідування конкретного кримінального правопорушення, чи вона – результат наукового узагальнення певної категорії кримінальних проваджень; чи охоплюється нею тільки кримінальні правопорушення або й заходи запобігання; чи є вона результатом кримінологічного аналізу в аспекті предмета дослідження (розділ 2 дисертації) або представляє його запобіжну програму (розділ 3 дисертації); яке її методологічне і методичне значення тощо. Ці питання є принциповими, тому уникати їх не потрібно.

2. Злочинна діяльність – це спосіб існування певної частини суспільства, процедура її життєзабезпечення, а не тільки конкретні акти з досягнення окремих злочинних цілей (А. П. Закалюк, А. Ф. Зелінський, О. М. Костенко, В. О. Туляков). Виходячи з такого загального наукового тлумачення злочинності, необхідним є вивчення злочинної діяльності (злочинні дії шляхом привласнення, розтрата чи зловживання довірою) як соціального явища, і дослідження поряд з іншими видами людської діяльності, враховуючи усі основні складники, тобто мотив, мету, засоби та способи досягнення цієї мети, послідовність дій, об'єкт, суб'єкт діяльності, сам кримінальний протиправний процес (механізм), результат, не обмежуючись вивченням окремих актів злочинної поведінки. А тому на погляд опонента, автору варто було б розкрити найбільш небезпечні способи протиправних дій у сфері ВКГ, з розробленням відповідних заходів запобігання.

3. Поширенню масштабів злочинності у ВКГ значною мірою сприяє використання злочинцями кібертехнологій. Враховуючи те, що процес запобігання пов'язаний із виявленням та встановленням різноманітних документів бухгалтерського обліку, бухгалтерської та податкової звітності, в тому числі із застосуванням комп'ютерної техніки, автору дослідження варто було б приділити увагу особливостям отримання, аналізу та використання інформації, що міститься в електронному вигляді на різноманітних носіях.

Висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити автора до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Валерія Олександровича Люліна є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертаційна робота **Люліна Валерія Олександровича на тему «Запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства України»**, подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні кримінологічних задач запобігання кримінальним правопорушенням в умовах чинного законодавства й реформування органів сектору безпеки.

2. Дисертація Люліна Валерія Олександровича на тему «Запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства України» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 Право та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – **Люлін Валерій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 «Право».**

**Провідний науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник**

Дмитро ТИЧИНА

